

نقش وحی الهی در معنا بخشیدن به اخلاق دینی

The role of God's revelation in religious morality

آیا برای فهم مفاهیم و احکام اخلاقی به دین و وحی الهی نیازمندیم؟ ادعای غیرممکن بودن معرفت اخلاقی بدون دین، ادعایی بسیار بعید است و دلایل منطقی و تجربی زیادی علیه آن وجود دارد. دیدگاه معتدلتری نیز وجود دارد که ادعا میکند انسانها پیش از دین به مفاهیم کلی اخلاق معرفت داشته‌اند و تنها معرفت به جزئیات اخلاقی است که به دین بستگی دارد. حال اگر انسانها بدون دین نیز بتوانند به معرفت اخلاقی دست پیدا کنند، دیگر به دین چه نیازی است؟ همچنین این دیدگاه راهکاری برای رهایی از تنگنای اخلاقی و شک و تردید اخلاقی حاصل از آنها ارائه نمیدهد. با توجه به این انتقادات میتوان از توجیه دیگری دفاع کرد؛ دین به معرفت اخلاقی چیزی اضافه نمیکند بلکه به قضاوت‌های اخلاقی انسانها قطعیت میبخشد. اگر انسانها بخواهند صرفاً با اتکا به عقل، قطعیت و تمایزی دقیق برای احکام اخلاقی بیابند به سرعت به ناتوانی و ضعف خود پی میبرند. تنها کسی که با خالق مطلق در ارتباط باشد میتواند به قطعیت در ارزشها و جهت‌یابیهای اخلاقی صحیح دست پیدا کند. این قطعیت از دو منبع تامین میشود؛ اولی محتوای باورهای دینی است که طبق آن، ساختار اخلاقی بشر یکی از مخلوقات الهی و وجهی اساسی از مشیت اوست؛ خداوند بندگان را رها نمیکند و آنها را با ابزارهای ضروری برای تعامل با دنیا و فهم اخلاق تجهیز میکند. دومی، ایمان است؛ ایمان همچون چشمهای جوشان در وجود فرد مومن است و او را از هرگونه تردید و اضطراب میرهاند.

کلمات کلیدی: اخلاق دینی، معرفت اخلاقی، تنگنای اخلاقی، قطعیت باورهای اخلاقی